

РОЛЬ СУДУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ДОТРИМАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Бабко В.В.

суддя Деснянського районного суду міста Києва

ORCID ID: 0000-0001-9140-3152

Забезпечення належного функціонування судової системи є одним із основних завдань держави. Саме суди забезпечують функціонування механізму дотримання та захисту прав і свобод людини і громадянина відповідно до юрисдикції. У зв'язку із цим протягом останніх років в Україні проводиться реформування системи судоустрою та судової влади взагалі. Результатами такої реформи стало прийняття у 2016 році нині чинного Закону України «Про судоустрій і статус суддів», а також унормування підходів до забезпечення принципу незалежності суддів під час здійснення правосуддя.

Фактично, основною ознакою судової влади має бути її легітимність. Політична система України формується на апробованій раціонально-легальній платформі, зміст якої утворюють конституціональні та інституціональні принципи, правила, процедури тощо. Одним із прикладів прагнення держави до укріплення легітимності судової влади є забезпечення взаємозв'язку між суддівською системою та громадянським суспільством, шляхом залучення його до участі у процесі здійснення правосуддя. Відповідно до чинних законодавчих та інших нормативно-правових актів, судову владу в Україні реалізують не тільки судді, а і присяжні.

Забезпечення мобільності судової системи, а також здатності та готовності до міжнародного співробітництва має за мету сприяння здійснення правосуддя відповідно до визначених законом процедур судочинства. Зокрема, відповідно до положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів», у перелік завдань окремих суб'єктів реалізації судової влади входить представлення суду у відносинах із судовими органами інших держав та міжнародними організаціями (наприклад, це передбачено для Голови вищого спеціалізованого суду, Голови Верховного Суду тощо). Важливе значення у діяльності суддів також має їх здатність до опрацювання рішень, винесених міжнародними судовими установами та іншими міжнародними організаціями з метою набуття навичок тлумачень положень надзаконного права тощо. Отже, міжнародна діяльність та налагодження міжнародної співпраці є інструментами, які надають можливість суддям

здійснювати правосуддя із дотриманням принципів верховенства права та незалежності.

На сучасному етапі державотворення до *основних проблем організації судової влади в Україні в умовах дії особливого правового режиму воєнного стану та реформування судової системи доцільно віднести*: 1) відсутність механізму забезпечення конституційної ідентичності правової системи та судової влади; 2) відсутність актуальної методики оцінки легітимності судової влади; 3) неефективність механізму забезпечення прозорості судової влади; 4) відсутність механізму оцінювання якості судочинства; 5) відсутність єдиної стратегії забезпечення ефективності судового процесу.

Таким чином, проведене дослідження надало можливість констатувати, що саме суди забезпечують функціонування механізму дотримання та захисту прав і свобод людини і громадянина відповідно до юрисдикції. У зв'язку із цим протягом останніх років в Україні проводиться реформування системи судоустрою та судової влади взагалі. Результатами такої реформи стало прийняття у 2016 році нині чинного Закону України «Про судоустрій і статус суддів», а також унормування підходів до забезпечення принципу незалежності суддів під час здійснення правосуддя. Конституція України є основним законодавчим актом, який утворює правову платформу для забезпечення функціонування судової системи. Водночас, як Конституція, так і Закон України «Про судоустрій і статус суддів», а також інші нормативно-правові акти, якими врегульовано порядок здійснення правосуддя враховують міжнародні стандарти у цій сфері. Сутність та зміст судової влади відтворюється крізь призму державної.

Інстанційна система судів надає можливість диференціювати межі дискреції суддів, а також визначити сферу їх відповідальності, уникаючи розбалансованості судової влади та виникнення окремих диспропорцій під час прийняття суддівських рішень. В межах обраної теми, необхідно зауважити, що принцип незмінюваності суддів є обов'язковим для судів, незалежно від територіальності, спеціалізації та інстанційності. Принцип незмінюваності суддів, фактично, також забезпечує єдність системи судоустрою крізь призму визначеності єдиного статусу суддів.